אֶחָד מִבְּנֵי הֶחָצֵר רוֹצֶה לִתֵּן פַּת (מח) בְּשִׁבְיל כֻּלָּם, שַׁפִּיר דָּמֵי, (מט) וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּכְנוּ לָהֶם (נ) עַל יְדֵי אַחַר, וּכְשֶׁזּוֹכֶה בּוֹ * אֲצָרִיךְ לְהַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע (נא) טָפֵחַ, בְּוְצָרִיךְ לְזַכּוֹת לְכָל בְּנֵי הֶחָצֵר אוֹ הַמָּבוֹי (נב) וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסֵף מִיּוֹם זֶה וְאֵילָךְ. [*] (נג) גוְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁאנֵי עַל פִּי שֶׁלֹּא יְזַכֶּה בְּפֵרוּשׁ לַמִּתּוֹסְפִים עֲלֵיהֶם, לֵב בֵּית דִּין מִתְנֶה עֲלֵיהֶם. דוְאִם נִתּוֹסְפוּ דְּיוּרִין לְאַחַר שֶׁנִּתְמַעֵט הָעֵרוּב מִן הַשָּׁעוּר, (נד) צָרִיךְ לְהוֹסִיף (נג) מַחֲמָתָן: ו הֻכְשְׁמְזַכָּה לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר, לֹא יְזַכֶּה (נה) עַל יְדֵי בָּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים זאֲפִלּוּ אִם אֵינָם סְמוּכִים עַל שֻׁלְחָנוֹ, (נו) וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים. אֲבָל מְזַכֶּה הוּא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים (נז) אֲפִלּוּ סְמוּכִים עַל שֻׁלְחָנוֹ, * וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים (נח) אֲפִלּוּ הֵם קְטַנִּים, (נט) זוְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲלֶה לָהּ מְזוֹנוֹת (ס) וְאֲפִלּוּ אֵין לָהּ בַּיִת בֶּחָצֵר. (סא) חוְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁאנֵי מְזַכֶּה (סב) עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַסְּמוּכִים עַל שֻׁלְחָנוֹ אֲפִלּוּ הֵם גְּדוֹלִים, וְלֹא עַל יְדֵי בִּתּוֹ אֲפִלּוּ אֵינָהּ סְמוּכָה עַל שֻׁלְחָנוֹ, (סג) כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּגְרָה, טוְלֹא עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ (סד) שֶׁמַּעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת (סה) אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ צְאִי מַעֲשֶׂה יָדַיִךְ בִּמְזוֹנוֹתַיִךְ (סו) וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהּ בַּיִת בֶּחָצֵר, אֲבָל מְזַכֶּה

בְּאֵר הַגּוֹלָה

א שם בְּגֶמָרָא. ב הָרֵב הַמֵּגִיד בְּפֶרֶק א' מֵהִלְכוֹת עֲרוּבִין (ה"כ) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (פא. ד"ה וכיצד). ג רִיטְבָּ"א (עט: ד"ה וכתב) בְּשֵׁם רַבּוֹ. ד שם. ה מִשְׁנָה שָׁם (עט:). ו טור בְּשֵׁם רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק (י"א) [א'] (ה"כ) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. וְלֹא דְּמֵי לְמִצִיאָה בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן (ר"ס) [ע"ר] (ס"ב), דְּשָׁם אֵין הָאָב זוֹכֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא לוֹ אֲיכָה כֵּיוָן שֶׁהַכֹּחַ סָמוּךְ עַל שֻׁלְחָנוֹ, אֲבָל בְּמֶה שֶׁהָאָב רוֹצֶה לְזַכּוֹת לְאַחֵרִים עַל יְדֵי בָּנָיו זוֹכִים הֵם לְאַחֵרִים כְּאִינִישׁ דְּעָלְמָא. רַמְבַּ"ן בְּתִשׁוּבָה (הַמְיֻחֶסֶת) בְּסִימָן (ר"ב) [ר"ג]. ז הָרִי"ף (ביצה ח:) וְהָרַמְבַּ"ם (שם) וְהָרַ"ן בְּפֶרֶק ב' דְּבֵיצָה (שם ד"ה ואמנ) וּבְרַבֵּנוּ דְּפִלְיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר וְסָבְרִי שֶׁיֵּשׁ לְאִשָּׁה קִנְיָן בְּלֹא בַּעֲלָהּ, וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ח הָרֹא"שׁ שָׁם בְּעֵרוּבִין (פ"ו סי' ח) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים כְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּקַבָּא מְצִיעָא י"ב. ט כְּדְמוּכֵי לָהּ בְּשִׁלְהֵי נְדָרִים (פח:).

בְּאֵר הַיטֵב

ט (יג) מַחֲמָתָן. דְּלְדִידְהוּ הֲרֵי תְּחִלַּת עֵרוּב:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לִשְׁכֵנֶיהָ לָזֶה בְּיֵין כּוּ', וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שפ"ו סָעִיף ג' בְּהַגָּ"ה: ט [בשו"ע] וְיֵשׁ אוֹמְרִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֹרַח וְדִחַן: ט (מח) בְּשִׁבְיל כֻּלָּם. אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנֵיהֶם: (מט) וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּכְנוּ לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר. דְּעַל יְדֵי עַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְזַכּוֹת לָהֶם, שָׁכָל זְמַן שֶׁהוּא בְּיָדוֹ לֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ: (נ) עַל יְדֵי אַחֵר. דְּהֵינוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ קַבֵּל פַּת זֶה וּזְכֵה בָּהּ לְכָל בְּנֵי הֶחָצֵר (מ) וְהוּא יַחְשֹׁב בְּהַגְבָּהָתוֹ בְּשִׁבְיל כֻּלָּם, וְאַף שֶׁהֵם לֹא עָשְׂאוּהוּ שְׁלִיחַ לָזֶה, זְכִין לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְהֵנִי כְּשְׁלוּחָם: (נא) טָפֵחַ. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הָאוֹמְרִים בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ"ח סָעִיף ד' בְּהַגָּ"ה דְּהַגְבָּהָה אֵינוֹ קוֹנֶה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, (מא) הָכָא בְּעֵרוּב שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן הַקֵּלוּ וְסָגֵי בְּהַגְבָּהָה טָפַח. כָּתַב הַטַּ"ז (סק"ו) דְּהוּא הַדִּין אִם הִנִּיחוֹ לְהָעֵרוּב עַל יְדוֹ הַתְּלוּיָה בָּאֲוִיר, צָרִיךְ שֶׁיַּגְבִּיהַּ יְדוֹ טָפַח, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה צריך): (נב) וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסֵף מִיּוֹם זֶה וְאֵילָךְ. דְּאִם לֹא כֵּן (מב) לְפָעָמִים שֶׁיִּתּוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם דְּיוּרִים וְיֹאמְרוּ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁיּוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶם, אֲבָל כְּשֶׁמְּכַוְּנִין עֲלֵיהֶם מִתְּחִלָּה לֵית לָן בָּהּ, דְּהָא שְׁעוּר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת מְהֻנֵּי אֲפִלּוּ לְאֶלֶף וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס"ח (ס"ג): (נג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁאנֵי עַל פִּי וְכוּ'. הַלָּשׁוֹן מְקֻצָּר, דְּמַעֲקַר הַדִּין בְּרַבֵּאי אֵינוֹ כֵּן, אֲ]אֶלָּא דִּבְזַמֵּנִינוּ יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה מֵאַחַר דְּאָנוּ נוֹהֲגִין לְהַנִּיחַ עֵרוּב עַל כָּל הַשָּׁנָה מִסְתָּמָא אָנוּ מְכַוְּנִין גַּם עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁמִּתּוֹסְפִים בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה. וְכֵן הוּא הַלָּשׁוֹן בָּאֱמֶת בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואם אחד) (מג) וְכֵן כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר בְּכָאן: (נד) צָרִיךְ לְהוֹסִיף מַחֲמָתָן. דְּשֶׁמָּא (מד) לֹא אָמְרוּ חֲכָמִים דְּשִׁיּוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא (כְּמֹכֵאר בְּסִימָן שס"ח (ס"ד)) אֶלָּא בְּאוֹתָן שֶׁהָיוּ בְּתְחִלַּת הַנָּחַת הָעֵרוּב וְזָכוּ אָז, אֲבָל אִלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ בְּתְחִלַּת הַנָּחַת זוֹכִין אָז וְרַק הֵם זוֹכִין בְּשָׁעָה שֶׁיִּתּוֹסְפוּ, וְכֵיוָן דִּכְשָׁעָה זוֹ כְּבָר נִפְחַת מִשְׁעוּרוֹ אִם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִזְכּוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא מְהֻנֵּי אַף אִם יִתְּנָה (מה) בְּפֵרוּשׁ וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסְפוּ, וְאֵין שׁוּם עֵצָה רַק שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר שֶׁיִּהְיֶה (מו) בּוֹ תָּמִיד שְׁעוּר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת: ו (נה) עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים. מִפְּנֵי הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ: (נו) וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְכוּ'. גַּם כֵּן מִפְּנֵי שֶׁיֵּד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ וְלֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ עֲדַיִן: (נז) אֲפִלּוּ הֵם סְמוּכִין. וְאַף עַל גַּב (מח) דְּבְאֵלּוּ זֶה מְצִיאָתָן לַאֲבִיהֶן כַּמְבֹאָר בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן ר"ע (ס"ב), זֶה אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם אֵיבָה שֶׁלֹּא יִמְנַע מֵהֶן מְזוֹנוֹת אִם תִּהְיֶה מְצִיאָתָן לְעַצְמָן, אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידָן שֶׁהָאָב רוֹצֶה לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְאֲחֵרִים שַׁפִּיר זוֹכִים, דְּכֵיוָן דְּגְדוֹלִים הֵם יֵשׁ לָהֶם יָד בִּפְנֵי עַצְמָם: (נח) אֲפִלּוּ הֵם קְטַנִּים. וְאַף עַל גַּב (מט) שֶׁאֵין קָטָן זוֹכֶה לַאֲחֵרִים בְּכָל מָקוֹם, הָכָא בְּעֵרוּב שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן הַקֵּלוּ וְסָגֵי בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא רָצוּ לְהַקֵּל אֶלָּא בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ אֲבָל לֹא בִּבְנָיו הַקְּטַנִּים וּכְדִלְעֵיל, מִשּׁוּם דְּיָדָן מַמָּשׁ כְּיָדוֹ: (נט) וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ. דְּכוּלּוֹ עָלְמָא הוּא הַדִּין לְזַכּוֹת לְעַצְמָהּ, הוּא הַדִּין דְּיָכוֹל לְזַכּוֹת עַל יְדָהּ לְאֲחֵרִים: (ס) וַאֲפִלּוּ אֵין לָהּ בַּיִת. נָקֵט הַאי לִשְׁנָא לְאַפּוּקֵי מִמַּאן דְּאָמַר בַּגְּמָרָא (נדרים פח:) דְּדַוְקָא הֵיכָא דְּיֵשׁ לָהּ לְעַצְמָהּ בַּיִת בְּחֶצֵר שָׁאוֹכֶלֶת שָׁם אָז אֲמַרִינַן מִגּוֹ דְּמֵהֲנֵי הָזְכֵיהּ בְּעֵרוּב בְּשִׁבְיל בֵּיתָהּ מֵהֲנֵי נַמִּי לְזְכוּת לְאַחֵרִים בָּעֵרוּב בְּשִׁבְיל בָּתֵּיהֶם: (סא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'. סְבִירָא לְהוּ (נ) דְּדַמְיָא עֵרוּב לְעִנְיַן מְצִיאָה, דְּכָל הֵיכָא דְּסְבִירָא לָן לְעִנְיַן מְצִיאָה דְּאֵין לוֹ יָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְשֵׁיָּךְ לַאֲבִיהֶן אוֹ בְּאִשָּׁה שְׁמוּצַאת מְצִיאָה וְשֵׁיָּךְ לְבַעֲלָהּ, הוּא הַדִּין לְעִנְיַן עֵרוּב אֵין לָהֶם יָד בִּפְנֵי עַצְמָם וַעֲדַיִן לֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ: (סב) עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְאַחַר שֶׁבָּגְרָה דְּיוֹצֵאת לְכָל דָּבָר לִרְשׁוּתָהּ, אֲפִלּוּ חָכִי כֵּיוָן שֶׁסְּמוּכָה עַל שֻׁלְחָנוֹ וּמְצִיאָתָהּ לְאָבִיהָ, גַּם לְעִנְיַן עֵרוּב אֵין לָהּ יָד לְעַצְמָהּ: (סג) כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּגְרָה. דְּאָז שֵׁיָּךְ מְצִיאָתָהּ לְאָבִיהָ: (סד) שֶׁמַּעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת. דְּאָז מְצִיאָתָהּ לְבַעֲלָהּ: (סה) אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ צְאִי וְכוּ'. וּמִירֵי (נפ) בְּמִסְפָּקֹת מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ לְמְזוֹנוֹת, דְּאִי אֵין מַסְפִּיקַת לַמְּזוֹנוֹת אֵין מְצִיאָתָהּ לְבַעֲלָהּ: (סו) וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהּ בַּיִת.

בְּאוּר הֲלָכָה

ט * צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ מִן הַקַּרְקַע טָפַח. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק נא) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַטַּ"ז, וְכַאֲמֶת אֵין דִּין זֶה פָּשׁוּט בְּכָל גְּוָנֵי, דְּאִם הָיָה הָעֵרוּב בָּלוּ מֵאָה בִּידוּ אֵין צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ כְּלָל, דְּיָדוֹ קוֹנָה כְּלִי שֶׁעִם הַגַּבָּהָה כַּמְבֹאָר בְּתוֹסְפוֹת כְּתֻבּוֹת (ל"א ע"א) וּבְדִבּוּר הַמַּתְחִיל דְּאִי [וְעַיֵּן בְּגִרְאָ"א בְּסוּגְיָן (עירובין פ"ז סי' ח)], וְכֵן כָּתַב הַנְּתִיבוֹת בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ"ח סָעִיף ב' (בִּיאוּרִים סק"ג) עַיֵּן שָׁם, אִם לֹא דְּבוֹלֵט הַדָּבָר מִן יָדוֹ לְעַדְּדִים דְּאָז אֵינוֹ קוֹנֶה מִשּׁוּם אֲוִיר יָדוֹ רַק מִשּׁוּם הַגְבָּהָה מִכְּחוֹ, וְכָזֶה צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ טָפַח וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם בַּפְּתִיחוֹת. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש וכשזכין) וּבְהָרַב הַמַּגִּיד (פ"א ה"י) שֶׁהֶבִיאוּ דְּלַפְרוּשׁ הָרַמְבַּ"ם (שם) וְהַגְּאוֹנִים בְּמַיְמָרָא דְּרַב יְהוּדָא, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם דְּלֹא שִׁיַּךְ זְכִיָּה וְהַקְנָאָה כְּגוֹן בְּמָקוֹם שֶׁהָעֵרוּב מֻשָּׁל בָּלָם, צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ הַכְּלִי שֶׁהָעֵרוּב מֻנָּח בְּתוֹכוֹ בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ מִן הַקַּרְקַע טָפַח כְּדֵי שֶׁתֹּאמַר מֻבְדֶּלֶת וּמַפְרֶשֶׁת מִן שְׁאָרֵי כֵּלִים שֶׁבָּאָרֶץ, וְטוֹב לְכַתְּחִלָּה לְחוּשׁ לְדִבְרֵיהֶם** [וְעַלַּת שַׁבָּת (סק"ח)]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִתּוֹסְפְתָּא (פ"ו ה"א) שֶׁהוּבְא בְּרַשׁ"י (עט: ד"ה צריך) אֵין סְתִירָה לְשִׁיטָה זוֹ, דִּבְרֵיהֶם מְיֻרָּי לְעִנְיַן הַגְבָּהָה כְּדֵי לְקָנוֹת. וְדַע דִּלְדַעְתָּה זוֹ לֹא נִזְכַּר כְּלָל אֶלָּא בְּשֵׁ"ס לְעִנְיַן הַגְבָּהָה כְּדֵי לְזַכּוֹת דְּדֵי בְּטָפַח, וְאִפְשָׁר לוֹמַר שֶׁפִּיר דְּלְעִנְיַן לְזַכּוֹת לִבְנֵי מְבוֹי צָרִיךְ הַגְבָּהָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (כה. ד"ה גמ') כְּדִבְרֵינוּ, אַף בְּאֻמָּת יֵשׁ בְּלָאו הָכֵי שְׁתֵּי דַּעוֹת בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ"ח (ס"ב), וּבְצֵרוּבִין סָמְכִינַן לְהָקֵל כְּדַעְתָּה שְׁנִיָּה:

ו * וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְכוּ' אֲפִלּוּ הֵם קְטַנִּים. **וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ לְאָדָם**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ט (מ) בֵּ"ח (ס"ז), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ב): (מא) פּוֹסְקִים: (מב) עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שער ד סי' ד): (מג) וְכֵן כָּתַב בְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ט) וְכֵן הָעְתִּיק הַגְּרַ"ז (ס"ב), וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (פא. ד"ה וכיצד) וְהָרִיטְבָּ"א (עט: ד"ה וכתב) שָׁם נִתְבָּאֵר בְּאֹרֶךְ: (מד) הַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו (שם) וְהָרִיטְבָּ"א (שם), וְכֵן בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם). וְלֹא כָּתְבוּ זֹאת לְסָבְרָא דַּאֵית רַק נִסְתַּפְּקוּ בָּזֶה, וְהַמְחַבֵּר הֶחְמִיר בָּזֶה מִסְּפֵקָא: (מה) דְּלֹא כְּטַ"ז בְּשִׁלְהֵי

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ב) הכריע במחלוקת זו וכתב: ויש לסמוך על דבריהם בדיעבד להקל בדברי סופרים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

עַל יְדֵי בְּנוֹ שֶׁאֵינוֹ סָמוּךְ עַל שֻׁלְחָנוֹ (סז) אֲפִלּוּ הוּא קָטָן, וְעַל יְדֵי בִּתּוֹ (סח) שֶׁבָּגְרָה וְאֵינָהּ סְמוּכָה עַל שֻׁלְחָנוֹ, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁאֵינוֹ מַעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת אֲפִלּוּ אֵין לָהּ בַּיִת בָּחֵצֵר. א)וּלְכַתְּחִלָּה טוֹב לָחוּשׁ לִדְבָרֵי שְׁנֵיהֶם הֵיכָא דְּאָפְשָׁר. הַגָּהּ: וּבְדִיעֲבַד סוֹמְכִין (סט) עַל דִּבְרֵי הַמַּקֵּל בְּעֵרוּב. וְכֵן גָּדוֹל (ע) שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, אַף עַל פִּי שֶׁסָּמוּךְ עַל שֻׁלְחַן אָבִיו, מְזַכִּין עַל יָדוֹ (הגהות אשרי (פ"ו סי' ח) והגהות סמ"ק (מלוה רפב) וכל בו (סי' נג)) וַאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה. (עא) וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְאוֹתָם שֶׁזָּכָה לָהֶם קוֹדֶם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא אִם מוֹדִיעָם בְּשַׁבָּת מַתָּר לְטַלְטֵל (כל בו (סס)): יא (עב) בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּאֶכֶל וְקִדֵּשׁ עֲלֵיהֶם הַיּוֹם, (עג) הַפַּת שֶׁעַל הַשֻּׁלְחָן סוֹמְכִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֵרוּב. יב וְהוּא שֶׁמְּסַבִּין בְּבֵית שֶׁהוּא מָקוֹם (יד) הָרָאוּי לְהַנִּיחַ שָׁם עֵרוּב, (עד) אֲבָל בְּחָצֵר לֹא, (עה) (וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ לָהֶם פַּת בְּשֶׁהָפוֹת בְּאֶחָד מִן הַבָּתִּים (עו) סוֹמְכִין עָלָיו מִשּׁוּם עֵרוּב): יב מאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל קָטָן (עז) יָכוֹל לְעָרֵב בַּעֲדוֹ: יג נמִצְוָה לַחֲזוֹר (עח) אַחַר עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת: יד *סמְבָרֵךְ (עט) * עַל מִצְוַת (טו) עֵרוּב: טו ערַאי מְבָרֵךְ, (פ) בְּשָׁעָה (פא) שֶׁמְּקַבֵּץ אוֹתוֹ מִבְּנֵי

י טור. כ עֵרוּבִין פ"ה (ע"ב) בְּלִשְׁנָא קַמָּא. ל שָׁם אוּקִימְתָּא (דְּרָבָא) [דְּרַבָּה]. מ מִדְּכִי פָּרַק ד' דַּעֲרוּבִין (סי' חקב). נ טור בְּסִימָן שצ"ה מַעֲבָדָא דְּתָרֵי גַּבְרֵי רַבָּנַן, עֵרוּבִין ס"ח (ע"א). ס שָׁם בְּשׁוּר וְרָמְבַּ"ם בְּפֶרֶק א' מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (ה"ח). ע שָׁם וְשָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כו: לב בֵּית דִּין מַתְנָה כו'. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת מַאֲמַר מָרְדְּכַי סִימָן ט' שֶׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה לְמַאי דְּקַיְימָא לַן בְּסִימָן שע"א (ס"ו) דְּאֲפִלּוּ קָטָן אוֹסֵר, אִם כֵּן מֵת אֶחָד וְהִנִּיחַ רְשׁוּתוֹ לַקָּטָן שֶׁלֹּא הָיָה עֵדִין בְּעוֹלָם בְּשָׁעַת קְנִיַּת הָעֵרוּב, דְּהָא קַיְימָא לַן הַמְּזַכֶּה לְאַבָּד לֹא קָנָה, וְלֹא שָׁמְעִנַן מִי שְׁנִתְעַוְּרוּ מַחֲמַת זֶה לַעֲשׂוֹת עֵרוּב מֻחְרָשׁ, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁפִּלְפֵּל בְּדִין קָנֵי עַל מְנָת לְהַחֲזִיר לְאַבָּד עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לוֹמַר דְּדַוְקָא קָטָן אוֹסֵר, אֲבָל עַבָּד אֵינוֹ אוֹסֵר, אַף דְּזָכָה בִּירֻשָּׁה דְּאָתֵי מִמֵּילָא, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בָּעוֹלָם הָוֵה לֵיהּ כִּדְיָרָה בְּלֹא בְּעָלִים וְאֵינוֹ אוֹסֵר:

בַּאֵר הַיֵּטֵב

יא (יד) הָרָאוּי. עַיֵּן בִּתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן קי"א: **יד (עו) עֵרוּב.** צָרִיךְ עַיֵּן אִם אָדָם אֶחָד שֶׁאֵינוֹ דָּר בְּאוֹתוֹ הָעִיר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּרְכָה זוֹ, וְנִרְאֶה לִי דְּיָכוֹל לְבָרֵךְ, דְּהָא אֲפִלּוּ לֹא עֵרֵב אַף הוּא הָיָה אָסוּר לְטַלְטֵל, וְאִם כֵּן גַּם הוּא שַׁיָּךְ בִּמְצָוָה זוֹ. מִגַּן אַבְרָהָם (סק"כ) עַיֵּן שָׁם. וְהָעִקָּר דְּהַשַּׁמָּשׁ יִתֵּן הָעֵרוּב לְהָרַב וְיִזְכֶּה לְכָל הַקָּהָל עַל יָדוֹ, וְכֵן כָּתַב בְּמִנְהָגִים (עירובי תבשילין וחצירות). וּלְפִי זֶה אִם חָשְׁכָה לֵיל יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְלֹא זָכָה, אָסוּר לְזַכּוֹת בְּיוֹם טוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תקכ"ח (ס"ב) אֶלָּא עַל תְּנַאי, וְאִם יוֹם טוֹב אֵינוֹ סָמוּךְ לְשַׁבָּת, אֵין לְעָרֵב עַד שַׁבָּת. וּמִיהוּ אִם שָׁכְחוּ לְזַכּוֹת עַד שַׁבָּת, מַתָּר לְטַלְטֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ"א סְעִיף ו'. בַּפֶּתַח שָׁלְנוּ מִגֵּג לְגַג עַיֵּן רֵישׁ סִימָן שע"ב (ס"ח). וְאוֹמֵר לְכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שס"ח (ס"ה). וְיֵם שֶׁל שְׁלֹמֹה בְּפֶרֶק

בְּאוּר הֲלָכָה

מְלַמֵּד אוֹ סוֹפֵר אוֹ יְתוֹם אוֹכֵל עַל שֻׁלְחָנוֹ, וַאֲפִלּוּ אוֹכֵל בְּחִנָּם [פְּרִישָׁה (אות ה) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יח)]:

יד * מְבָרֵךְ וְכוּ'. וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת בְּשִׁבִּיל כָּל הַקָּהָל בְּעֶרֶב פֶּסַח, וְאֶחָד רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בַּמֶּה אֲחֵרוֹנִים דְּלְכַתְּחִלָּה טוֹב לִנְהֹג כֵּן, אֵין כְּדַאי שֶׁיְּבָרֵךְ עָלָיו. וְגַם נְכוֹן שֶׁעֵרוּבוֹ יִתֵּן גַּם כֵּן לְאַחַר לִזְכּוֹת בְּשִׁבִּיל כָּל הָעִיר, דְּאִם יִרְצֶה בְּאֶמֶת לְחַלֵּק עַצְמוֹ מִן הָעִיר, יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר שֶׁיְּאַסְרוּ אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, וְעַיֵּן בְּסִימָן שצ"ב:

* **עַל מִצְוַת עֵרוּב.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק עט) מַה שֶּׁכָּתְבוּ לְעִנְיַן אָדָם אַחֵר שֶׁבִּשְׁעַת עֵרוּב הָיָה שָׁם רַק בְּיוֹם טוֹב וְלֹא בְּשַׁבָּת שֶׁאַחֲרָיו מְהֻנֶּה לֵיהּ הָעֵרוּב [וְלְעִנְיַן דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם צֹרֶךְ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רֵישׁ סִימָן תקי"ח בְּהַגָּ"ה (ס"א)]. וּלְפִי זֶה אִם אֵין דַּעְתּוֹ לְשָׁאַר שָׁם לֹא לְשַׁבָּת וְלֹא לְיוֹם טוֹב, אֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ, וְלֹא דָּמֵי לְמַאי דְּקַיְימָא לַן בְּעָלְמָא דְּהַעוֹשֶׂה מִצְוָה לְאַחַר, כְּגוֹן שֶׁקּוֹבֵעַ מְזוּזָה וּכְהַאי גַּוְנָא, דְּיָכוֹל לְבָרֵךְ, שָׁם עָבִיד מַעֲשֶׂה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁהוּא רַק בְּרָכָה בְּעָלְמָא, שֶׁהָעֵרוּב כְּבָר נִתְקַבֵּץ עַל יְדֵי אַחֵר. אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן מ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה], יָכוֹל רְאוּי לַעֲשׂוֹת זֶה גּוּפוֹ גַּם עַל יְדֵי אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הָעִיר, דְּהַזְכּוּי שֶׁזָּכָה לְאַחֲרִים חָשׁוּב כְּמַעֲשֶׂה, כָּל זֶה מְתֻבָּאַר מִדִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאוֹכֶלֶת שָׁם הַמְּזוֹנוֹת שָׁנוֹתָן לָהּ בַּעֲלָהּ, וְסָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּמִגּוֹ דְּזַכְיָא לְעַצְמָהּ בְּעֵרוּב זֶה בְּשִׁבִּיל בַּיִּתָהּ תִּזְכֶּה בָּעֵרוּב גַּם לְאֲחֵרִים, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא. וְהַטַּעַם, דְּבֶאֱמֶת לְעַצְמָהּ אֵין צְרִיכָה עֵרוּב כְּלָל, דְּנִמְשֶׁכֶת אַחַר בַּעֲלָהּ (נב) כִּדְלִקְמָן בְּסִימָן ש"ע סָעִיף ו', וְלַיכָּא מִגּוֹ: (סז) אֲפִלּוּ הוּא קָטָן. כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן מְצִיאָה יֵשׁ לוֹ יָד לִזְכּוֹת לְעַצְמוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ סָמוּךְ עַל שֻׁלְחַן אָבִיו: (סח) שֶׁבָּגְרָה וְאֵינָהּ סְמוּכָה. דְּסָבְרִינַן לֵיהּ דִּכְשֶׁבָּגְרָה אֲפִלּוּ בִּסְמוּכָה מְזַכָּה עַל יָדָהּ. וְכֵן בְּעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ, דְּוַקָא הֵיכָא שֶׁאֵין מַעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת, דְּאָז מְצִיאָתָהּ לְעַצְמָהּ וְלֹא לְבַעֲלָהּ: (סט) עַל דִּבְרֵי הַמַּקֵּל בְּעֵרוּב. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (ע) בֵּין קָטָן וְאֵין סָמוּךְ עַל שֻׁלְחָנוֹ, אוֹ גָּדוֹל אַף שֶׁסָּמוּךְ, וְכֵן בְּעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁמַּעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת: (ע) שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וְכוּ'. שֶׁעוֹשָׂה הַכֹּל עַל דַּעַת עַצְמוֹ וְלֹא עַל דַּעַת אָבִיו: (עא) וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ. דְּזִכְיָן לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו: יא (עב) בְּנֵי חֲבוּרָה וְכוּ'. אַשְׁמוּעִינַן בָּזֶה שְׁנֵי דְּבָרִים, אֶחָד, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִנִּיחוּ לְכַתְּחִלָּה לְשֵׁם עֵרוּב. גַּם, דְּאֲפִלּוּ (מז) אוֹתוֹ הַפַּת לֹא הָיָה מִתְּחִלָּה שֶׁל כֻּלָּם כִּי אִם שֶׁל הַבַּיִת לְבַד שֶׁזִּמְּנָן לְסָעֻד מִשָּׁלוֹ וְלֹא הַקָּנָה לָהֶן אוֹתוֹ פַּת בְּפָרוּשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן שֶׁזִּמְּנָן לָאֶכֶל לְדַעְתָּם הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ עִמּוֹ וְיֵשׁ לָהֶם בּוֹ זְכוּת, וְעַל כֵּן אִם הוּא קָיֵם עַד לְאַחַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת סוֹמְכִין עָלָיו מִשּׁוּם עֵרוּב: (עג) הַפַּת שֶׁעַל הַשֻּׁלְחָן וְכוּ'. לְכְאוֹרָה בְּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶה אָז עֲדַיִן אָצְלָם פַּת אֶחָד שָׁלֵם וְכַנַּ"ל עַד לְאַחַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת סוֹמְכִין עָלָיו מִשּׁוּם עֵרוּב. וְכֵן מַשְׁמַע בְּתוֹסֶפְתָּ שַׁבָּת (ס"ק לד), אֲבָל בָּאֱמֶת יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם וְצָרִיךְ עִיּוּן: (עד) אֲבָל בְּחָצֵר לֹא. דְּחָצֵר לָאו בַּר דִּירָה הוּא: (עה) וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ לָהֶם וְכוּ'. דִּין זֶה הוּא זוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ, וּבְתוֹסֶפְתָּ שַׁבָּת (ס"ק לו) כָּתַב דְּקָא מַשְׁמַע לָן דְּסוֹמְכִין עָלָיו בְּחָזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹדְעִין בְּצַעְמָן, מִשּׁוּם דְּמוֹקְמִינַן לֵיהּ אַחֲזָקָתֵהּ: (עו) סוֹמְכִין עָלָיו מִשּׁוּם עֵרוּב. וּמִשּׁוּם שְׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת יְכוֹלִין לְסָמְכָן אַף כְּשֶׁמְּנָח בְּאֶחָד מִן הַחֲצֵרוֹת וְגַמְרָא [פה:]: יב (עז) יָכוֹל לְעָרֵב בַּעֲדוֹ. אֲפִלּוּ מִשֶּׁל הַקָּטָן שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, (נא) מִפְּנֵי שֶׁהוּא לוֹ כְּבֶן בַּיִת שֶׁיָּכוֹל לְעָרֵב מִשֶּׁל בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן שס"ז (ס"א): יג (עח) אַחַר עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת. כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַאוּ לְטַלְטֵל בְּאִסּוּר: יד (עט) עַל מִצְוַת עֵרוּב. וַאֲפִלּוּ (נו) אָדָם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ דָּר בְּאוֹתָהּ הָעִיר וְרוֹצֶה לִשְׁבּוֹת שָׁם בְּשַׁבָּת יָכוֹל לְבָרֵךְ זוֹ, דְּהָא אֲפִלּוּ לֹא עֵרֵב הָיָה גַּם הוּא אָסוּר לְטַלְטֵל וְאִם כֵּן גַּם הוּא שַׁיָּךְ לְהַעֲרִיב. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עוֹד בָּזֶה בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אֲפִלּוּ לֹא עֵרֵב). אִם מַנִּיחַ עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין וְעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בִּזְמַן אֶחָד, (מ) מְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחַת עַל שְׁתֵּיהֶן, דְּהֵינוּ עַל מִצְוַת עֵרוּבִין, וְאוֹמֵר בְּהַדִּין עֵרוּבָא עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי נַפְשׁוֹ, וּבְחַיֵּי אָדָם עַל כָּלָּם ק"ב כָּתַב שֶׁיֵּאָמֵר עַל מִצְוַת עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין וְעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, וְאוֹמֵר בְּדִין יְהֵא שְׁרָא לָן לַאֲפוּיֵי וְכוּ' וּלְטַלְטֵל מִבַּיִת לְחָצֵר וְכוּ': מו (פ) בְּשָׁעָה וְכוּ'. מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמַ"א לְקַבֵּץ קֹדֶם מִבְּתֵּי הָעִיר, אֵין לְבָרֵךְ בְּשָׁעַת קִבּוּץ, דְּהָוֵי עוֹבֵר דְּעוֹבֵר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נֶאֱפָה הַפַּת: (פא) שֶׁמְּקַבֵּץ וְכוּ'. הַבַּיִת יוֹסֵף וְהַבַּ"ח כָּתְבוּ בְּסִימָן שצ"ה (ד"ה וְהַנָּה) דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נב) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ולא) בְּשֵׁם הָרא"ש (שם). וּקְצָת קָשֶׁה, דְּהָא בְּאֶמֶת לֹא בְּרִירָא הֲלָכָה אִם כְּדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָא בֶּן בְּתֵירָא אוֹ כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אֶלָּא שִׁפְחֲמַת סַפָּק נָקְטִינַן כְּדִבְרֵי שְׁנֵיהֶם לְהָקֵל בְּעֵרוּבִין, וְאִם כֵּן בְּעִנְיָנֵינוּ דִּנְקָא מַנִּיה חַמְרָא, נֵימָא לְהַקֵּל כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא דְּאוֹסֵר בְּנָשִׁים וְאִם כֵּן צְרִיכָה לְעֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין וְלֹא לְעֵרוּב (ד"ה ומ"ש רבינו ושוב): (נג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ושוב): יא (מ) תּוֹסְפוֹת (עג: ד"ה בני) וְרַשְׁבָּ"א (עבודת הקודש שער ד סי' ד) וְרִיטְבָּ"א (עג: ד"ה אלא מפתח): יב (נט) הַגְּרַ"ז (סי"ז): יד (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ס) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (ד"ה מבכר) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת מַהֲרַ"ם דִּי בּוּטוֹן (סי' לח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) משמע. שכשא"א אפשר להקל כשתי הדעות. ובשו"ע הרב (ס"ג) כתב: ואפילו לכתחילה במקום שא"א בענין אחר יש להקל כסברא הראשונה שהוא עיקר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah